

FOTO: ALEKSANDAR PLAVSIC

Gulbrynad sparv – ny art för Sverige upptäckt på Järvafältet

OLLE BERNARD

Lördagen den 3/1 åkte jag som så många gånger förr ut till norra delen av Järvafältet, min hemmalokal sedan snart trettio år tillbaka. Besöket inleddes med att fylla på solrosfrön m.m. vid Järvafältets Ornitologiska Klubbs fågelmatning, som är belägen söder om Säbysjön. Denna matning har under-tecknad haft någon typ av huvudansvar för, alltsedan starten för ca 15 år sedan.

EFTER ATT HA FIXAT matningen fortsatte jag ut till det närbelägna 30-meterskärret. Finns det inte fåglar på denna lokal, så träffar man så gott som alltid fågelskådarekamrater här. Dagen bjöd tyvärr inte på så särskilt mycket i fågelväg och flertalet av kamraterna lämnade allteftersom kärrets obsplats. Under tiden vi fanns på lokalen informerades vi vid flera tillfällen om att det fanns en katt vid fågelmatningen. Detta lät ju inte helt bra, så när det blev min tur att ge upp skådandet vid kärret gjorde jag, p.g.a. det där med katten, åter ett stopp vid fågelmatningen. Någon katt kunde jag inte upptäcka, däremot fanns JOK:arna Harald Ehrenborg och Kjell Sahlberg på plats, vilket gjorde att vi blev kvar vid matningen en stund för att snacka. Mitt i samtalet ber Harald oss att titta mot matningen och där

i en buske sitter en liten fågel och tittar rakt mot oss. Den sitter helt stilla ca 20 meter bort, utan att röra sig det allra minsta, vänd med framsidan mot oss. Vad vi då ser i våra handkikare är att fågeln har mycket tydliga ljusa ögonbryn och ett ljust hjässband ("mittbena"). Efter att ha tittat och funderat en kort stund, säger jag åt Harald och Kjell, att en sådan här fågel har åtminstone jag aldrig tidigare någonsin sett.

JAG RINGDE DIREKT till de JOK:are som jag visste uppehöll sig i närområdet för att få assistans. Både med tubkikare och fälthandböcker. Under tiden för mitt ringande försvann naturligtvis den mystiska fågeln från busken nära matningen. Kamera hämtades och jag sökte mig lite närmare matningen. Min förhoppning var ju att fågeln så att säga var kund vid denna. Under väntetiden funderade jag givetvis på vad det kunde vara för fågelart som vi beskådat. Tankarna gick bl.a. till tallsparv, en art som jag sett vid fågelmatningar i både Uppsalas närhet och i Trosa. Men utseendet stämde ju inte så särskilt bra med den arten. Tiden gick och det började kännas som att den här fågeln får vi trist nog inte se något mer av. Kanske var det ändå bara en avvikande gulsparv. Men kunde det verkligen vara detta? Inte med det tydliga hjässbandet.

Kanske var det ändå bara en avvikande gulsparv. Men kunde det verkligen vara detta? Inte med det tydliga hjässbandet.

EFTER VAD SOM upplevdes som en evighet, i själva verket var det väl ca 30 minuter, återvände fågeln till matningen och jag hade turen att få några hyfsat bra, och för artbestämningen viktiga, bilder. När jag backade tillbaka till Harald och Kjell, och flera nyanlända

JOK:are, kunde vi gemensamt, med hjälp av *Fågelguiden* och mina foton (visade och upp-förstorade i kamerans display), relativt enkelt konstatera att fågeln var en gulbrynad sparv!!! Fast detta var ju egentligen helt osannolikt. Inte här på Järvafältet. Men att det var en gulbrynad sparv, som fanns vid matningen, var vi helt säkra på. Vi stod alltså och tittade på en art vid JOK:s matning som aldrig tidigare observerats i Sverige. Minst sagt överkligt och rejält svårt att ta till sig. Vi var otroligt tacksamma för att arten fanns med i *Fågelguiden* eftersom detta givetvis underlättade och snabbade på artbestämningen väsentligt.

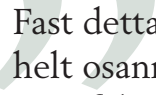
Den gulbrynade sparven larmades ut på Club 300:s BMS-system och från den stunden kom JOK:s fågelmatning att bevakas under dygnets alla ljusa timmar i flera veckor framåt.

REDAN FÖRSTA DAGEN, från ca kl. 14 och fram till mörkret, hann ungefär 200 personer se den gulbrynade. Dag två, som var en söndag, invaderades lokalen av skådare från hela landet och den rara gästen besöktes då av 600–800 skådare.

Den gulbrynade sparven var kvar när detta skrivs (25/1) och fram t.o.m. den tidpunkten hade över 5 000 besök noterats vid lokalen. I detta antal ingår dock många återbesökare. Antalet enskilda människor som besökt sparven är svårare att försöka ange, men borde ha varit mellan 2 000 – 3 000 stycken fram till den 25/1.

FÖRUTOM SKÅDARE FRÅN hela Sverige, har besökare från bl.a. Danmark, Finland, Estland, Tyskland, England, Holland, Belgien och Frankrike beundrat den gulbrynade sparven.

Jag tror att så gott som samtliga skådare som besökt JOK:s matning och haft möjlighet att avsätta ett par timmar vid lokalen, fått se fågeln. Undertecknad, som haft möjlighet att se den rara sparven nästan varje dag sedan upptäckten, fick som bonus uppleva hur några tusen fågelvänner mycket nöjda lämnade vår matning. Definitivt en mycket angenäm upplevelse.

Fast detta var ju egentligen helt osannolikt. Inte här på Järvafältet. Men att det var en gulbrynad sparv, som fanns vid matningen, var vi helt säkra på.

FÅGELN, SOM ÄR tämligen enkel att känna igen med sin speciella huvudteckning, visade endast upp sig under relativt korta perioder då den provianterade. När sparven ätit flög den alltid upp och satte sig i någon av alla de täta buskar som finns vid matningen och i dess närhet.

Fågelns "skulkiga" uppträdande, samt att den dessutom nästan bara uppehöll sig på matningens baksida och därmed inte synligt från gångvägen som går förbi matningen, gör att man nog kan tro att den rara sparven funnits på platsen en tid före upptäckten den 3/1.

DEN GULBRYNADE SPARVEN häckar i östra Sibirien och övervintrar normalt i sydöstra Kina. Fyndet på Järvafältet utgör således det första av arten i Sverige, det tionde i VP och i detta antal inkluderas även två fynd från 1800-talet.

Media (tidningar, radio och TV) har visat ganska stort intresse för den gulbrynade sparven, vilket medfört att denne blivit en riktig "kändis" även hos allmänheten. Medias presentation av fågeln, upptäckten o.s.v. har i stort sett varit korrekt, dock har beskrivningen om själva upptäckten fokuserats alldeles för mycket på undertecknad.

Harald Ehrenborgs och Kjell Sahlbergs insats vid upptäckten av den nya Sverigearten – gulbrynad sparv – var helt avgörande för att ett par tusen fågelskådare fick inleda fågelåret 2009 på ett suveränt trevligt sätt.